

rapport

Gemeente Asten

Evaluatie prestaties inzamelsysteem

Van Afval Naar Grondstof

met**pieter**

www.metpieter.com

Project

Evaluatie prestaties inzamelsysteem, Van Afval Naar Grondstof, gemeente Asten

In opdracht van

Gemeente Asten
Dirk van Roosmalen
D.vanRoosmalen@Asten.nl

Opgesteld door

Pieter Reus
mail@metpieter.com
06-12768415

Datum

25 augustus 2022

Kenmerk

2022AST01

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	leeswijzer	1
2	Resultaat afvalbeleid 2015-2020	2
2.1	Doelstelling	2
2.2	Resultaat	2
3	Bevindingen ten aanzien van het afvalbeheer	3
4	Demografie	4
4.1	Bevolking	4
4.2	Huishoudens	5
5	GFT, PMD en Restafval aan huis	6
5.1	GFT-bak	6
5.2	REST-bak	6
5.3	Ingezameld GFT, PMD en restafval aan huis	7
5.4	Grondstoffen in het restafval	9
5.5	Overige grondstofstromen aan of nabij huis	9
6	Milieustraat	11
6.1	Toegankelijkheid	11
6.2	Kenmerken bezoekers	11
6.3	Financiën	12
6.4	Kenmerken grondstofstromen	12
7	Financiën	14
7.1	Tariefstelsel	14
7.2	Diftar voor GFT	15
7.3	Totale kosten	16
7.4	Kosten naar grondstofsoort en activiteit	17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Asten wil nieuw beleid vormen. Het vorige beleid heeft Asten samen met Gemeente Someren gevormd: het Afvalstoffenbeleidsplan 'Van Afval naar Grondstof' dat is vastgesteld in 2015. De doelstelling van dit afvalbeleid tot en met 2020 was het bereiken van een bronscheidingspercentage van minimaal 75%, onder gelijktijdige daling van de kosten en met instandhouding van de service naar inwoners.

Daarvoor is de volgende maatregel ingevoerd in Asten:

- De inzameling van restafval terugbrengen naar eens in de vier weken, waardoor inwoners gedwongen worden het afval beter te scheiden.

Het voorliggende evaluatierapport beschrijft in welke mate deze maatregelen het gewenste effect hebben gegeven voor het behalen van minimaal 75% bronscheiding. Daarnaast beschrijft dit evaluatierapport de kenmerken en prestaties van het gehele huishoudelijke afvalbeheer. Daarmee biedt dit evaluatierapport een belangrijke basis voor nieuw beleid.

1.2 leeswijzer

De volgende aandachtsvelden zijn achtereenvolgens opgenomen in dit evaluatierapport:

2. Resultaat afvalbeleid 2015-2020 (toetsing).
3. Bevindingen ten aanzien van het afvalbeheer (samenvatting).
4. Demografie (doelgroep).
5. GFT, PMD en restafval aan huis (service en milieu/circulaire economie).
6. Milieustraat (milieu/circulaire economie).
7. Financiën.

2 Resultaat afvalbeleid 2015-2020

2.1 Doelstelling

De doelstelling voor het afvalbeleid tot en met 2020 was het bereiken van een bronscheidingspercentage van minimaal 75%.

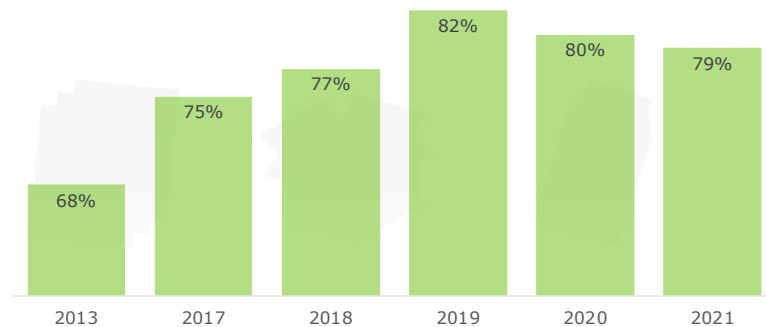
Deze doelstelling werd gekoppeld aan de volgende voorwaarden:

- onder gelijktijdige daling van de kosten;
- instandhouding van de service naar inwoners.

2.2 Resultaat

Het bronscheidingspercentage van minimaal 75% is behaald, zie figuur 1.

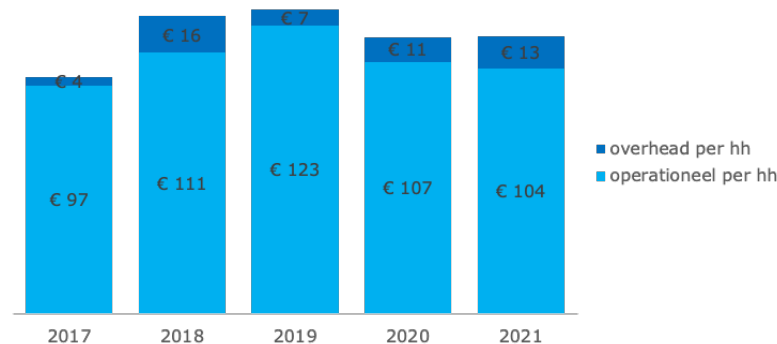
Figuur 1. Asten: bronscheidingspercentage, 2013 en 2017-2021.

Een doelstelling van een bronscheidingspercentage heeft als nadeel dat een overmaat van een grondstofstroom daarop grote invloed heeft. Zo stuwden een extra 100 kilogram per inwoner aan hout, groen en puin (op een totaal van 592 kilo) dit percentage met 5% omhoog in 2019.

Aan de voorwaarde "onder gelijktijdige daling van de kosten" is strikt genomen niet voldaan, zie figuur 2. Er is wel aan de voorwaarden voldaan indien rekening wordt gehouden met een autonome kostengroei van 3,7%. In deze periode is de afvalstoffenbelasting op restafval stelselmatig verhoogd en zijn de logistieke kosten verhoudingsgewijs sterker gestegen. Er kan dus worden gesteld dat externe factoren deze voorwaarde hebben bemoeilijkt.

Figuur 2. Asten: kosten afvalbeheer 2017-2022.

De voorwaarde "instandhouding van de service aan de inwoners" heeft een subjectief karakter. Zo kan worden gesteld dat de maatregel voor vierwekelijks restafval inzamelen bij gelijke service op GFT en PMD deze voorwaarde heeft ondermijnd. Andersom kan worden gesteld dat het aantal aangeboden restafvalbakken per huishouden onveranderd 6 stuks per jaar is gebleven. Door het invoeren van een nultarief op GFT werd deze inzamelerservice beter gebruikt. Het aantal aangeboden GFT-bakken steeg van 6 naar 8 stuks per jaar. Door herinvoering van een difttarief op GFT zal deze inzamelerservice weer minder worden gebruikt. Dit alles wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.

Afsluitend kan worden gesteld dat het afvalbeleid van 2015-2020 succesvol is geweest.

3 Bevindingen ten aanzien van het afvalbeheer

De volgende bevindingen zijn gemaakt door MetPieter. De onderbouwing daarvan volgt in de navolgende hoofdstukken.

Demografie:

1. De bevolking vergrijsst.
2. De kleine huishoudens nemen in verhouding toe.

Service:

3. GFT- en REST-bakken worden zeer divers gebruikt.
4. Het hoge aandeel ongebruikte emmers is opvallend bij zowel GFT (73%) als restafval (50%). Deze service sluit blijkbaar onvoldoende aan bij de gebruikers.
5. De 140 liter GFT-bak werd beter gebruikt in 2021 ten opzichte van 2017; de mediaan (middelpunt) was 8 om 6 aangeboden GFT-bakken.
6. Voor restafval bleef het gebruik van de 140 liter REST-bak nagenoeg hetzelfde.
7. De groep veelaanbieders (21%) maakt onverminderd de helft van al het restafval (49% in 2017 en 48% in 2021).

Grondstoffen en afval:

8. Asten is een middenmoter ten opzichte van gelijksoortige gemeenten met een vergelijkbaar systeem.
9. Asten bevindt zich nabij de Top10 van Nederlandse gemeenten met het minste restafval.
10. Asten zamelt minder GFT in dan diftargemeenten waar gratis GFT wordt ingezameld.
11. Asten zamelt iets minder PMD in, maar dit is waarschijnlijk van hoogwaardigere kwaliteit dan het PMD dat wordt ingezameld in de meeste top10 gemeenten.
12. Het restafval in Asten bevat voornamelijk grondstoffen.
13. Ten opzichte van de Nederlandse mediaan ligt het inzamelresultaat van papier lager, glas hoger en luiers hoger in Asten. De daling van papier is opmerkelijk.

Milieustraat:

14. Asten haar inwoners 26 mogelijkheden voor afvalscheiding biedt op de milieustraat.
15. De bezoekerskenmerken overeenkomen met vergelijkbare milieustraten.
16. Asten effectieve maatregelen heeft genomen voor het in balans brengen van de hoeveelheden en kosten van de milieustraat Asten-Someren.
17. 80% van het ingeleverd gewicht afkomstig is van ab-hout, puin en grof restafval.
18. De afzetkosten voornamelijk worden veroorzaakt door bouwproducten en grof restafval.

Financiën:

19. Het is voordeliger om restafval naar de milieustraat te brengen en GFT aan te bieden in een 140 liter-bak. Vanuit het gelijkheidsbeginsel is dit een aandachtspunt.
20. De mediaan (middelpunt) van de daadwerkelijk betaalde afvalstoffenheffing was € 192,20 per huishouden in 2021. Gemiddeld (alle kosten gedeeld door alle huishoudens) was dit € 198,60 per huishouden.
21. De herinvoering van diftar voor GFT heeft geleid tot minder in gezameld GFT.
22. De totale kosten per huishouden zijn omlaag gebracht in de afgelopen vijf jaar.
23. Asten behoort tot de Nederlandse top 15 van gemeenten met de laagste kosten.
24. De logistieke kosten vormen met afstand de grootste kostenpost, totaal € 92 per huishouden in 2021.
25. Op stroomniveau veroorzaakt het restafval nog 42% van alle kosten, terwijl dit 18% van het totale gewicht vormt.

4 Demografie

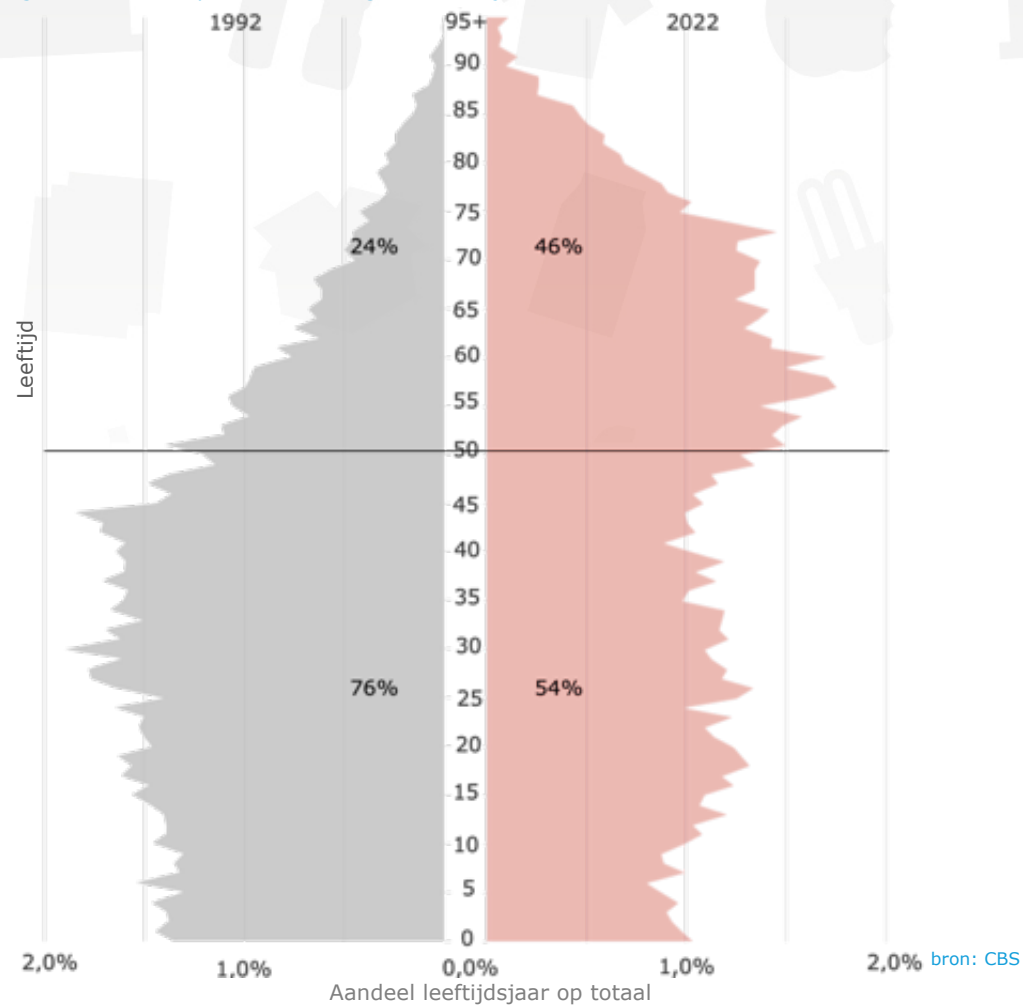
4.1 Bevolking

De bevolking vergrijst:

- 65 jaar en ouder is factor 2,5 gegroeid in 30 jaar tijd.
- 65 jaar en ouder vormt waarschijnlijk 25% in het komende decennium.

Uit figuur 3 kan worden afgeleid dat sinds 1992 de groepen tot en met 50 jaar afnamen van 76 naar 54%. Andersom zijn de oudere groepen verdubbeld in omvang; Asten vergrijst snel.

Figuur 3. Asten: opbouw bevolking naar leeftijd 1992-2022.

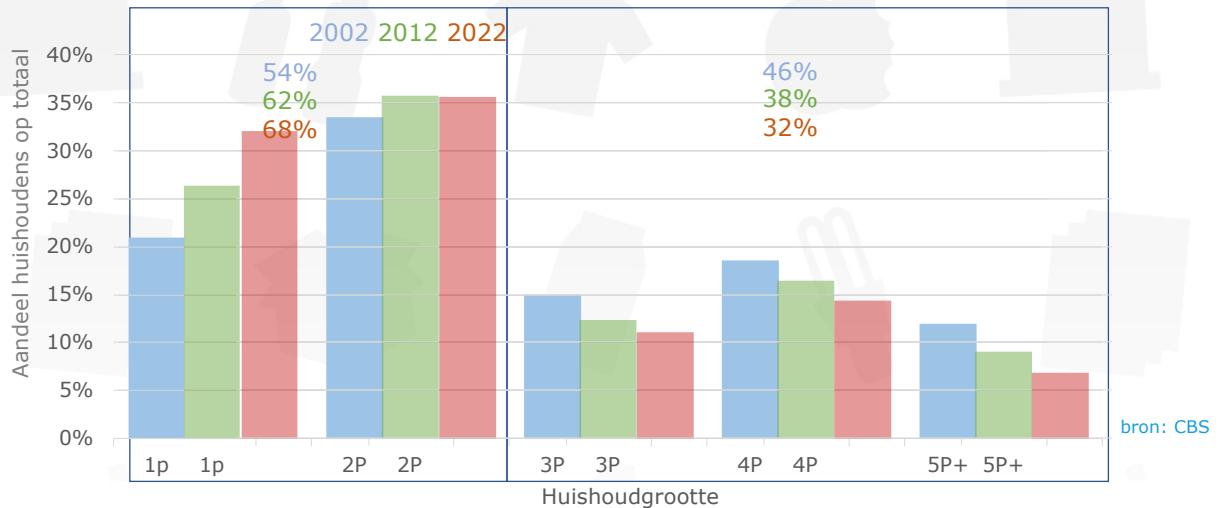
4.2 Huishoudens

Huishoudens worden kleiner:

- Een- en tweepersoons huishoudens namen met 14% toe in 20 jaar en vormen nu ruim twee derde van alle huishoudens.

Uit figuur 4 kan worden afgeleid dat sinds 2002 de kleine huishoudens (een of twee personen) toenamen van 54 naar 68%. Andersom zijn de grotere huishoudens afgenomen in omvang; Asten individualiseert.

Figuur 4. Asten: ontwikkeling huishoudens naar grootte 2002, 2012 en 2022.

Samenvattend kan worden gesteld dat in Asten:

- de bevolking vergrijsst.
- de kleine huishoudens in verhouding toenemen.

5 GFT, PMD en Restafval aan huis

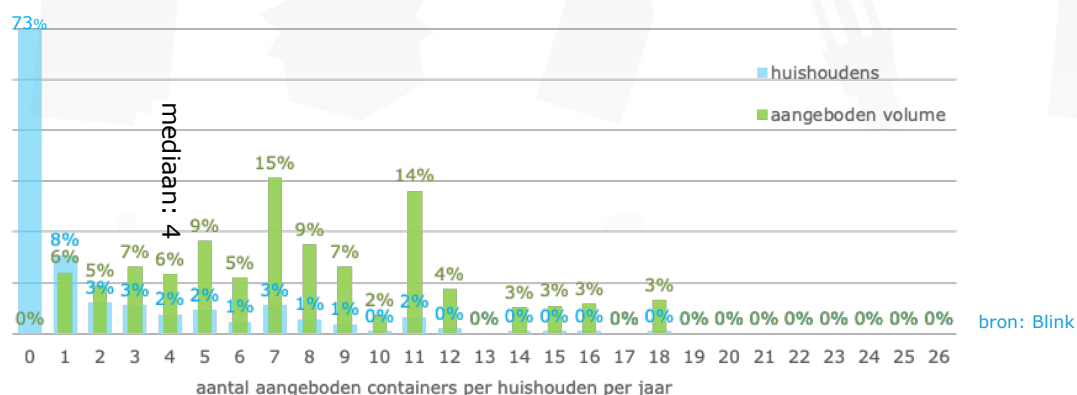
Door overstap naar een ander registratiesysteem in 2015 en 2016 kunnen de inzamelresultaten niet worden geëvalueerd voor de beleidsperiode 2015 en 2016. Daarom wordt gebruik gemaakt van 2013 als basisjaar voor het milieuresultaat.

5.1 GFT-bak

In de gemeente Asten kunnen 428 huishoudens gebruik maken van een 25 liter GFT-emmer en 6.523 huishoudens hebben de beschikking over een 140 liter GFT-bak. Op een totaal van 7.369 huishoudens geeft dit een situatie waarin 418 huishoudens geen inzamelmiddel hebben voor GFT.

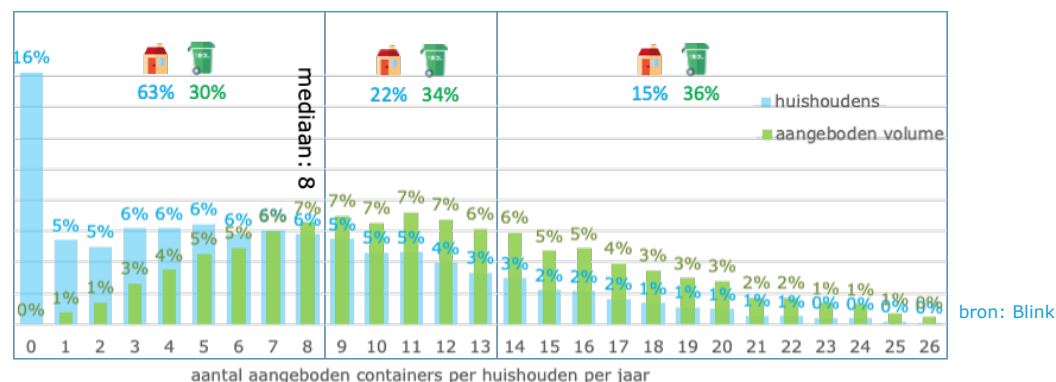
Uit figuur 5 kan worden afgeleid dat 73% van de huishoudens de GFT-emmer ongebruikt liet in 2021. In 2017 bleef de emmer ongebruikt bij 84% van de huishoudens. Een mogelijke oorzaak is het gebruik van een private afvalinzamelaar bij veel appartementencomplexen. Vanwege de beperkte omvang blijven mediaan en gemiddelde hier onbesproken.

Figuur 5. Asten: aangeboden 40 liter GFT-emmers in 2021.

Uit figuur 6 kan worden afgeleid dat 16% van de 140 liter GFT-bakken ongebruikt bleef in 2021. In 2017 bleef de GFT-bak ongebruikt bij 34% van de huishoudens. De mediaan (middelpunt) was 6 aangeboden GFT-bakken in 2017 en 8 in 2021. Hierdoor steeg het gemiddeld aantal aangeboden bakken van 7,4 naar 8,4. Het gemiddeld aantal aangeboden bakken lag dus 1,4 hoger dan de mediaan in 2017. Het gemiddelde wordt hoger naarmate er meer veelaanbieders zijn. Dat effect is gedempt door minder nulaanbieders in 2021 (16%).

Figuur 6. Asten: aangeboden 140 liter GFT-bakken in 2021.

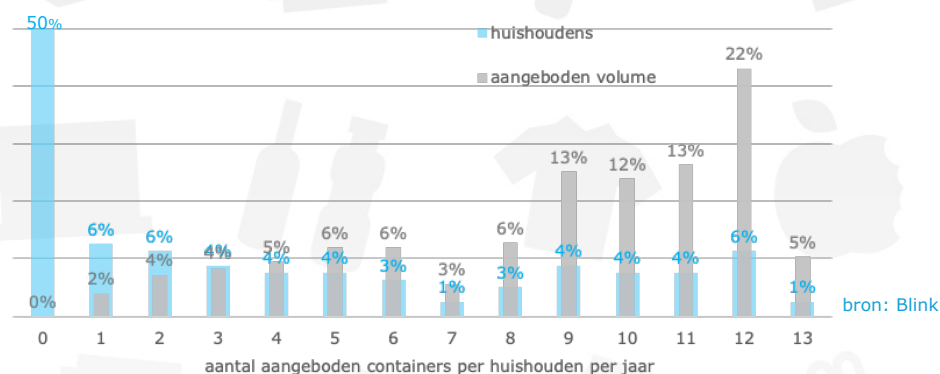

5.2 REST-bak

Uit de registratie van inzamelaar Blink kunnen 159 huishoudens gebruik maken van een 40 liter REST-emmer en 6.826 huishoudens hebben de beschikking over een 140 liter REST-bak. Op een totaal van 7.369 huishoudens geeft dit een situatie waarin 384 huishoudens geen inzamelmiddel hebben voor restafval.

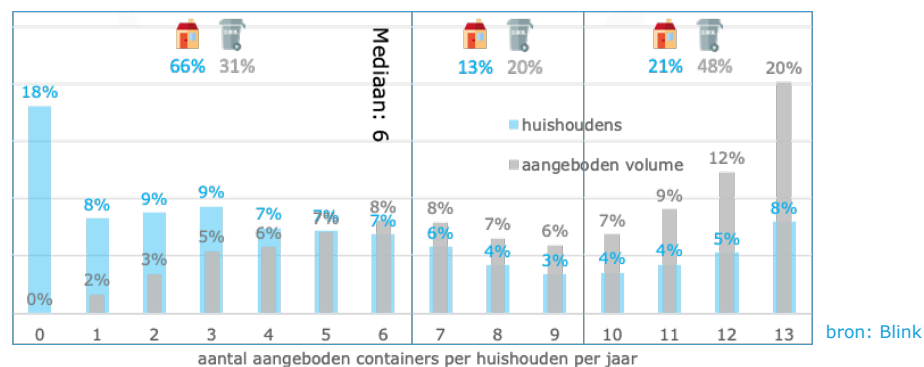
Uit figuur 7 kan worden afgeleid dat 50% van de huishoudens de GFT-emmer ongebruikt liet in 2021. In 2017 bleef de emmer ongebruikt bij 40% van de huishoudens. Vanwege de beperkte omvang blijven mediaan en gemiddelde hier onbesproken.

Figuur 7. Asten: aangeboden 40 liter REST-emmers in 2021.

Uit figuur 8 kan worden afgeleid dat 18% van de 140 liter REST-bakken ongebruikt bleef in 2021. In 2017 bleef de REST-bak ongebruikt bij 21% van de huishoudens. De mediaan (middelpunt) was 6 aangeboden REST-bakken in 2017 en 6 in 2021. Hierdoor steeg het gemiddeld aantal aangeboden bakken van 7,4 naar 8,4. Het gemiddeld aantal aangeboden bakken is iets gedaald: 6,7 in 2017 en 6,4 in 2021.

Figuur 8. Asten: aangeboden 140 liter REST-bakken in 2021.

Samenvattend kan worden gesteld:

- GFT- en REST-bakken worden zeer divers gebruikt.
- Het hoge aandeel ongebruikte emmers is opvallend bij zowel GFT (73%) als restafval (50%). Deze service sluit blijkbaar onvoldoende aan bij de gebruikers.
- De 140 liter GFT-bak werd beter gebruikt in 2021 ten opzichte van 2017; de mediaan (middelpunt) was 8 om 6 aangeboden GFT-bakken.
- Voor restafval bleef het gebruik van de 140 liter REST-bak nagenoeg hetzelfde.
- De groep veelaanbieders (21%) maakt onverminderd de helft van al het restafval (49% in 2017 en 48% in 2021).

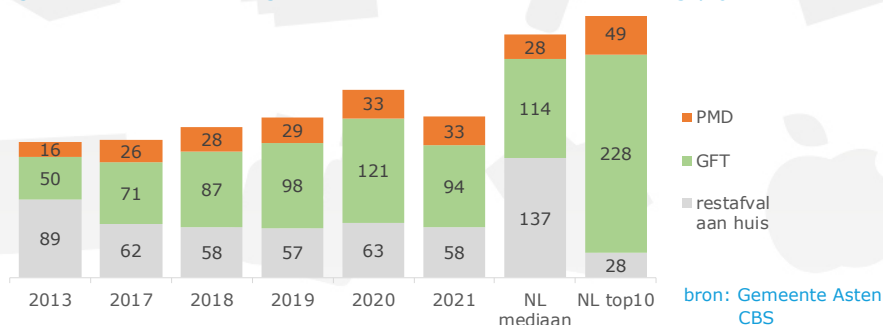
5.3 Ingezaamd GFT, PMD en restafval aan huis

Deze drie stromen kunnen worden beschouwd als 'kantelstromen'. Een goede service op deze stromen vermindert restafval en bevordert de hoeveelheid van alle grondstoffen die tot dat moment nog in het restafval zijn meegegeven. Vanwege het doorslaggevend belang van de kantelstromen zijn deze nader uitgediept. Voor de leesbaarheid van dit rapport zijn de overige stromen 'aan huis en in de wijk' zeer beknopt beschreven.

Voor GFT, PMD en restafval zijn de verhoudingen in gunstige zin veranderd ten opzichte van 2013. Deze gunstige verhouding gaat ten dele op wanneer wordt vergeleken met de Nederlandse mediaan en de top10 per stroom. In de mediaan zijn alle gemeenten vertegenwoordigd, waarbij in stedelijke gemeenten doorgaans slechtere resultaten worden behaald. Het gemiddelde van de top10 geeft een perspectief voor Asten. Ten opzichte van de top10 wordt duidelijk dat Asten nog het dubbele aan restafval maakt en achterblijft met GFT.

Voor PMD moet worden opgemerkt dat de top10 v r boven de 'technische' hoeveelheid van 36 kg/p/j (inclusief onvermijdbare kleefresten) is gekomen. De top10 heeft overmatig veel stoorstoffen in het PMD, zie verder figuur 9.

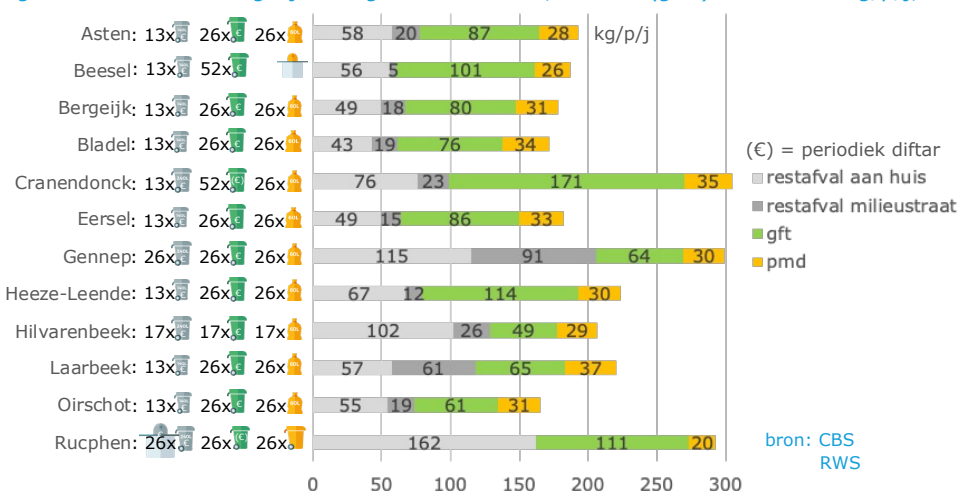
Figuur 9. Asten: trend ingezameld GFT, PMD en RESTafval in kg/p/j 2013, 2017-2021.

Het jaar 2020 kan het beste buiten beschouwing worden gehouden vanwege de Corona-crisis met lange periodes van lockdowns. Hierdoor werd onevenredig veel thuisgewerkt. De prestaties van ingezameld GFT en PMD zijn verdubbeld sinds 2013. Restafval is met circa 30 kg/p/j afgenomen naar 58 kilogram in 2021.

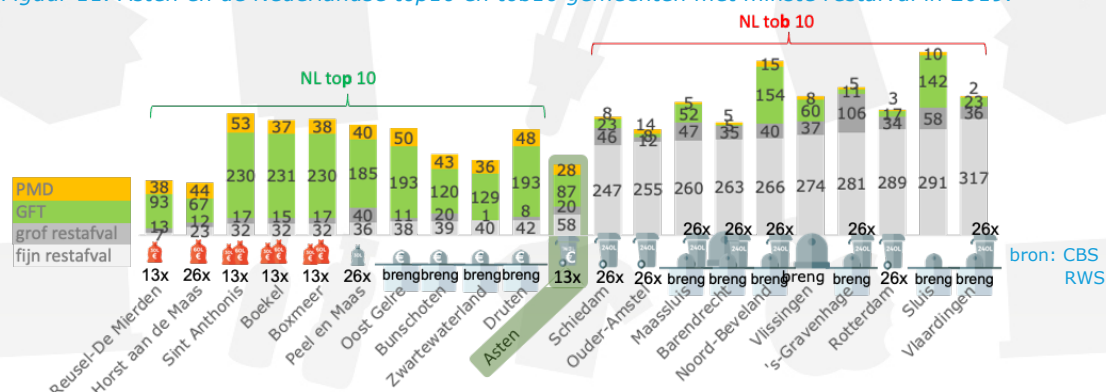
Dit resultaat komt ook voor in gemeenten met een gelijksoortige inzamelsystematiek (bakken, inzamelfrequentie en diftar). Asten is een middenmoter ten opzichte van vergelijkbare gemeenten, zie figuur 10.

Figuur 10. Asten en vergelijkbare gemeenten: GFT, PMD en (grof) restafval in kg/p/j, 2021.

Uit figuur 10 kan verder worden afgeleid dat er de nodige nuanceverschillen zijn tussen de verschillende gemeenten. Zo verschillen de hoogtes van de diftartarieven en in een aantal gevallen is geen diftar op GFT toegepast. Dat laatste vertaalt zich in meer ingezameld GFT. Bij gemeenten met meer dan 36 kg/p/j PMD is het waarschijnlijk dat de extra kilo's vooral stoorstoffen betreffen. Wat verder opvalt is dat Hilvarenbeek met 17 maal REST inzamelen meer restafval heeft dan de overige gemeenten. Gennep en Rucphen hebben met 26 maal REST inzamelen vervolgens nog meer restafval. Al deze gemeenten komen niet voor in de Nederlandse top10 en to 10 gemeenten met het minste restafval, zie figuur 11.

Figuur 11. Asten en de Nederlandse top10 en tob10 gemeenten met minste restafval in 2019.

Uit figuur 11 kan worden afgeleid dat Asten dicht bij de top10 gemeenten zit wat betreft restafval. Alle top10 gemeenten gebruiken géén REST-bak. De gemeente Peel en Maas lukt dit zelfs zonder diftar. Verhoudingsgewijs heeft deze gemeente veel grof restafval wat duidt op een verschuiving van restafval naar de milieustraat. De tob10 gemeenten gebruiken allemaal REST-bakken en verzamelcontainers zonder diftar.

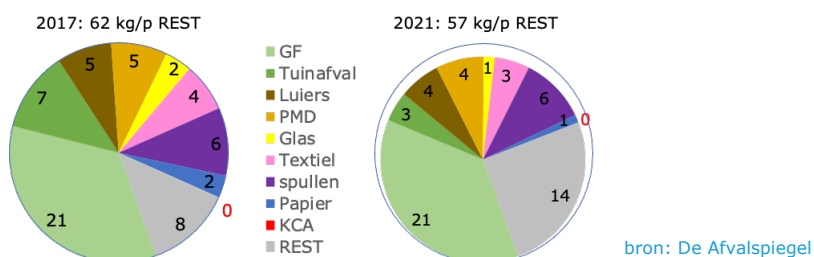
Van alle top10-gemeenten heeft alleen Reusel-De Mierden een diftar op GFT. Met gratis GFT behalen de overige gemeenten hoge inzamelresultaten. Horst aan de Maas heeft 67 kg/p/j GF (voedselresten) en zamelt daarnaast nog 399 kg/p/j tuinafval via een permanent netwerk van tuinkorven.

De hoeveelheid PMD overtreft de 'beschikbare' hoeveelheid van 36 kg/p/j inclusief normale kleeftresten. Meer PMD betekent in de praktijk meer stoorstoffen met meer risico op afkeur.

5.4 Grondstoffen in het restafval

De REST-bak bevat grofweg 75% nuttige grondstoffen. Dit blijkt uit sorteeranlyses die zijn uitgevoerd in 2017 en 2021, zie figuur 12.

Figuur 12. Asten: samenstelling restafval aan huis in 2017 en 2021.

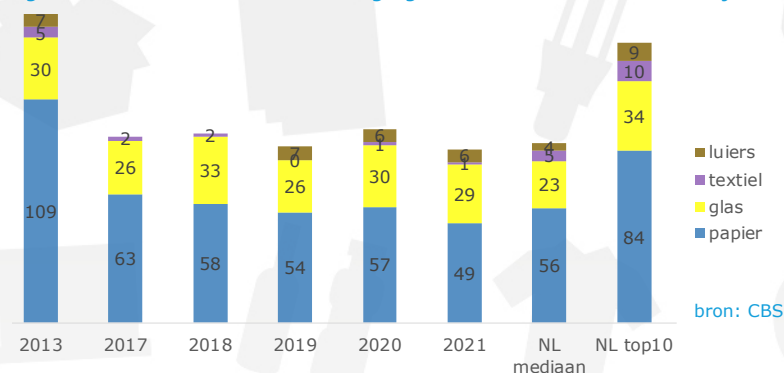
Elke sorteeraanlyse is een 'fotobeeld' van enig moment op enige plek. De inhoud van 60 bakken wordt lukraak uit meerdere straten gehaald en als één partij onderzocht. Daarbij komt het soms voor dat de resultaten sterk kunnen verschillen. Daarvoor hoeft slechts één bak te zijn aangeboden met één soort afvalstof, bijvoorbeeld de inhoud van een geleegde vrieskist.

In het geval van Asten weerspiegelt de situatie van 2017 een beeld dat veel voorkomt in andere gemeenten. Het merendeel van de ± 85% grondstoffen verdwijnt als restafval door huishoudens die hun afval nauwelijks tot niet scheiden.

5.5 Overige grondstofstromen aan of nabij huis

Glas, luiers, papier en textiel worden aan huis of in de wijk ingezameld. Door digitalisering en strengere inzameleisen is de hoeveelheid papier sterk afgenomen. Dat is ook zichtbaar bij de top10-gemeenten met het hoogste inzamelresultaat per stroom (in figuur 9 gestapeld, maar het betreft enigszins wisselende gemeenten). De top10 geeft een perspectief van wat realistisch haalbaar is qua inzamelresultaat. De situatie voor Asten in perspectief geplaatst van de Nederlandse mediaan en de top10 in figuur 13.

Figuur 13. Asten: resultaten overige grondstofstromen aan of nabij huis in kg/p/j, 2013 en 2017-2021.

Ten aanzien van papier maakt het verenigingsleven een eigen sortering op het ingezameld papier bij bedrijven en huishoudens. Het karton wordt als bedrijfsmatig beschouwd en overig papier als huishoudelijk. Dit uitgangspunt versterkt de daling van huishoudelijk papier als gevolg van digitalisering, terwijl de groeiende volume aan pakketpost-verpakkingen niet wordt meegeteld in Asten.

Voor glas bij de NL top10 betreft dit mogelijk gemeenten met regionale winkelcentra en/of horeca.

Bij de cijfers van textiel ontbreekt het inzamelresultaat van de textielcontainers in de wijk. Hierdoor geven de CBS-cijfers van Asten een vertekend beeld.

Samenvattend kan worden gesteld dat Asten:

- een middenmoter is ten opzichte van gelijksoortige gemeenten met een vergelijkbaar systeem.
- zich bevindt nabij de Top10 van Nederlandse gemeenten met het minste restafval.
- minder GFT inzamelt dan diftargemeenten waar gratis GFT wordt ingezameld.
- iets minder PMD inzamelt, maar dat dit waarschijnlijk van hoogwaardigere kwaliteit is dan het PMD dat wordt ingezameld in de meeste top10 gemeenten.
- voornamelijk grondstoffen heeft in het restafval.
- Ten opzichte van de Nederlandse mediaan ligt het inzamelresultaat van papier lager, glas hoger en luiers hoger in Asten. De daling van papier is opmerkelijk.

6 Milieustraat

6.1 Toegankelijkheid

De milieustraat Asten-Someren is gevestigd op het adres Holberg 2 in Someren. Daarmee ligt de milieustraat op een acceptabele afstand voor een meerderheid van de huishoudens in Asten. Voor betaalde stromen is de milieustraat totaal 19 uur toegankelijk op maandag (4), woensdag (4), vrijdag (4) en zaterdag (7 uur). Gratis stromen kunnen alle dagen (dinsdag :4 en donderdag:4) worden gebracht.

Daarmee is deze milieustraat geen uitzondering op de brengvoorzieningen in gelijksoortige gemeenten. Het gebruik van een toegangspas maakt het mogelijk inwoners afzonderlijk van beide gemeenten te registreren. Gelijktijdig helpt de pas grootschalig misbruik door onbevoegden te voorkomen. Dat laatste wordt bevestigd door de hoeveelheden groen, hout en puin sinds 2020 die doorgaans hoog liggen bij milieustraten zonder adequate toegangscontrole.

6.2 Kenmerken bezoekers

De met gemeente Someren gedeelde milieustraat registreert sinds 2019 uit welke gemeente een bezoeker afkomstig is. Dit geeft een genuanceerder beeld wat Asten voordeel oplevert, zoals duidelijk is weergegeven in figuur 14.

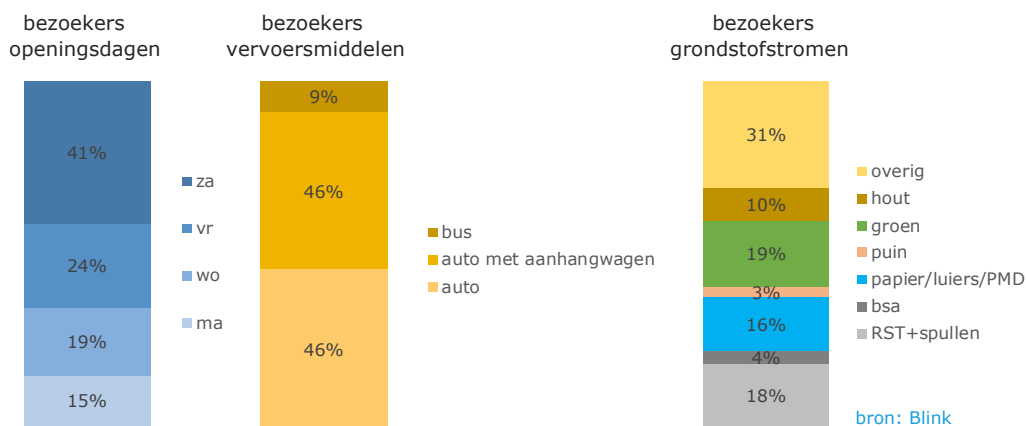
Figuur 14. Milieustraat Asten-Someren: bezoekers vanuit Asten, 2017-2022*.

De daling aan betaalde stromen in 2020 is waarschijnlijk het gevolg van de verhoogde tarieven. Dankzij registratie blijken inwoners uit de gemeente Asten gemiddeld minder betaalde stromen in te leveren dan Someren. Het aantal bezoeken vanuit Asten komt neer op gemiddeld 1 maal per jaar. De praktijk leert dat er veel regelmatige bezoekers zijn.

Door registratie aan de poort is na 3 weken een indicatief beeld verkregen van enkele andere kenmerken van de bezoekers. Het betreft naast elkaar de volgende kenmerken (figuur 15):

Figuur 15. Milieustraat Asten-Someren: kenmerken van bezoekers, 2022.

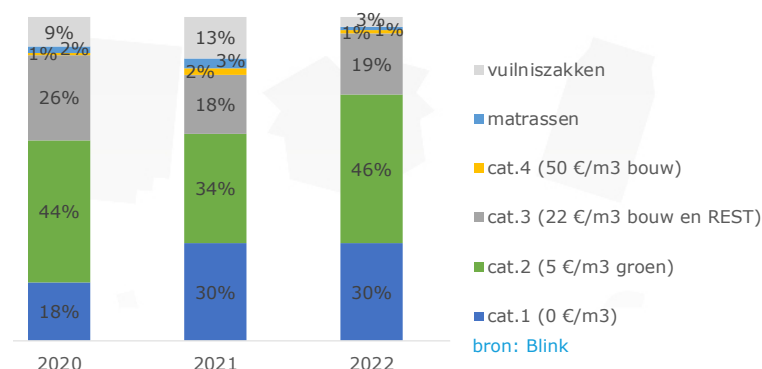

De zaterdagen worden het drukst bezocht. Samen met de vrijdag komt 65% naar de milieustraat. Het merendeel komt met een auto, waarbij opvallend ook veel aanhangwagens worden aangekoppeld. Het aandeel bus (mogelijk bedrijfsmatige aanbieders) komt overeen met andere milieustraten. Het lage bezoekersaantal met puin (3%) ligt in de lijn der verwachting, omdat deze stroom verhoudingsgewijs een hoog soortelijk gewicht heeft. Alle getallen van figuur 15 dienen als zeer indicatief te worden genomen, omdat slechts drie weken is geturfd in de maand juli van 2022.

6.3 Financiën

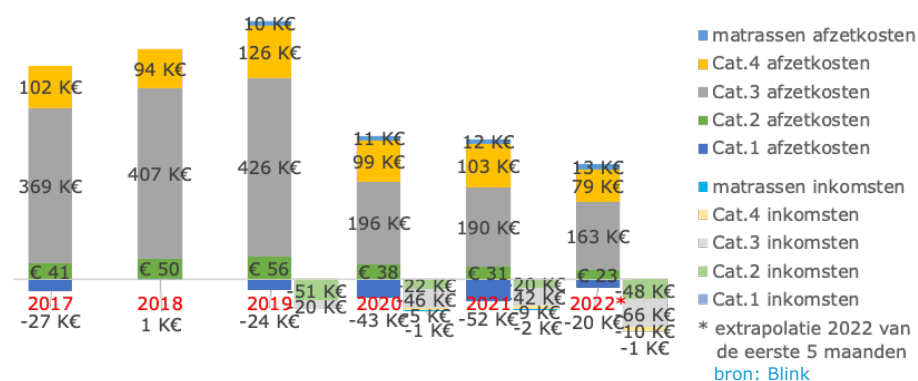
Op de milieustraat Asten-Someren wordt gewerkt met 4 tariefcategorieën (zie figuur 14). Groenafval is met afstand de grondstofstroom met de meeste transacties. De gratis stromen zijn gegroeid sinds 2020 en het aandeel is geslonken van categorie 3-stromen (a/b/c-hout, gips, puin en grof restafval), zie figuur 16.

Figuur 16. Asten-Someren: afgegeven afvalstromen 'in transacties' naar tariefcategorie in 2021.

Een beeld van de poortinkomsten en afzetkosten van de milieustraatstromen per tariefcategorie is weergegeven in figuur 17 (voor behoud van overzicht zijn de jaren in rood vermeld).

Figuur 17. Milieustraat Asten-Someren: inkomsten en afzetkosten per tariefcategorie in 2021.

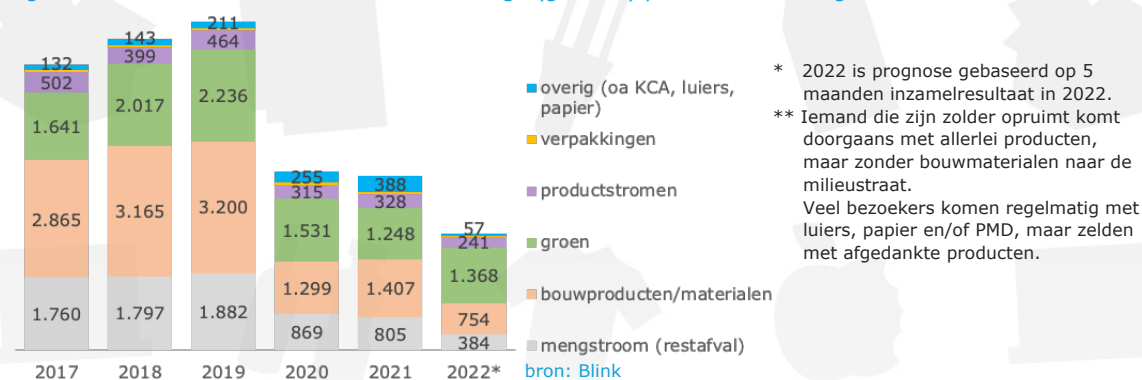

6.4 Kenmerken grondstofstromen

Op de milieustraat Asten-Someren kunnen 26 verschillende grondstofstromen en restafval worden aangeboden. Voor behoud van overzicht zijn deze stromen onderverdeeld in zes categorieën gericht op de herkomst van grondstofstromen**. Deze indeling is gebaseerd op gebruik en wijkt daarmee af van de in gebruik zijnde tariefcategorieën.

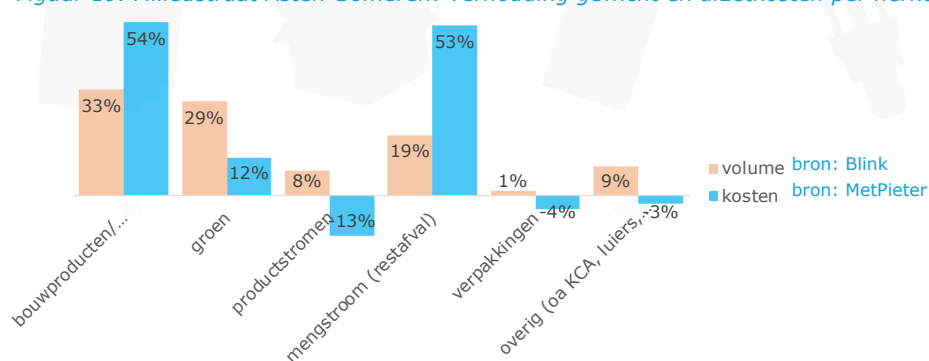
Restafval, bouwproducten/materialen en groen vormen samen 90% van het aangeleverd gewicht. Binnen bouwproducten/materialen vormen ab-hout en puin samen 80% van het gewicht. Alle inspanningen op de milieustraat zijn voornamelijk gericht op deze categorieën (denk aan bezoekers en hun begeleiding, transacties, ruimtegebruik én transport). De tonnages van de milieustraat per categorie zijn weergegeven in figuur 18.

Figuur 18. Milieustraat Asten-Someren: tonnage (gewicht) per herkomstcategorie in 2021.

Bouwmaterialen, grof restafval en in mindere mate groen kosten geld. De overige categorieën leveren geld op. De verhouding tussen gewicht en afzetkosten per categorie is opgenomen in figuur 19. Voor deze figuur is gebruik gemaakt van gangbare afzetkosten.

Figuur 19. Milieustraat Asten-Someren: verhouding gewicht en afzetkosten per herkomstcategorie, 2021.

tarieven

Samenvattend kan worden gesteld dat:

- Asten haar inwoners 26 mogelijkheden voor afvalscheiding biedt op de milieustraat.
- De bezoekerskenmerken overeenkomen met vergelijkbare milieustraten.
- Asten effectieve maatregelen heeft genomen voor het in balans brengen van de hoeveelheden en kosten van de milieustraat Asten-Someren.
- 80% van het ingeleverd gewicht afkomstig is van af-hout, puin en grof restafval.
- De afzetkosten voornamelijk worden veroorzaakt door bouwproducten en grof restafval.

7 Financiën

Het principe van “de vervuiler betaalt” heeft zich landelijk bewezen; alle diftargemeenten presteren beter dan gemeenten zonder dit principe. Binnen dit principe kunnen twee stromingen worden onderscheiden:

- Gemeenten met diftar op GFT, restafval en milieustraatstromen.
- Gemeenten met diftar op restafval en milieustraatstromen zonder diftar op GFT.

Asten heeft in de afgelopen beleidsperiode op beide stromingen gevaren. In de navolgende paragrafen is allereerst het tariefstelsel geanalyseerd, vervolgens wordt het effect van het tariefstelsel op huishoudens in beeld gebracht en tot slot zijn de effecten van het wisselende diftarbeleid op GFT geanalyseerd.

7.1 Tariefstelsel

Allereerst dient te worden opgemerkt dat een hoog tarief aan huis voor restafval in combinatie met een laag tarief op de milieustraat een verschuiving geeft (en andersom). Daarom is het tarief voor grof restafval naast de GFT- en restafvaltarieven opgenomen in tabel 1.

Tabel 1. Asten: Gedifferentieerde tarieven in de Verordening Afvalstoffenheffing 2013, 2017-2022.

	GFT		(grof) restafval			
	25 liter	140 liter	40 liter	140 liter	milieustraat 60 liter zak	milieustraat per 1.000 liter
2013	€ 1,80	€ 5,04	€ 2,28	€ 5,04	€ 4,00	€ 8,00
2017	€ 0,48	€ 0,96	€ 4,44	€ 7,92	€ 4,00	€ 8,00
2018	€ 0,00	€ 0,00	€ 5,04	€ 9,12	€ 4,00	€ 8,00
2019	€ 0,00	€ 0,00	€ 5,04	€ 9,78	€ 4,00	€ 8,00
2020	€ 0,00	€ 0,00	€ 6,08	€ 11,62	€ 5,00	€ 22,00
2021	€ 2,00	€ 4,00	€ 6,50	€ 12,00	€ 5,00	€ 22,00
2022	€ 2,00	€ 4,00	€ 6,50	€ 12,00	€ 5,00	€ 22,00

bron: Gemeente Asten

In de periode 2018-2020 konden huishoudens hun GFT gratis aanbieden. Sinds 2021 is een diftartarief heringevoerd. Wat verder opvalt zijn de verhoudingsgewijs afwijkende onderlinge tarieven binnen GFT en (grof) restafval. Allereerst zijn de tariefverhoudingen omgerekend in € per liter in tabel 2.

Tabel 2. Asten: diftartarief per liter voor elk inzamelmiddel, 2013 en 2017-2021.

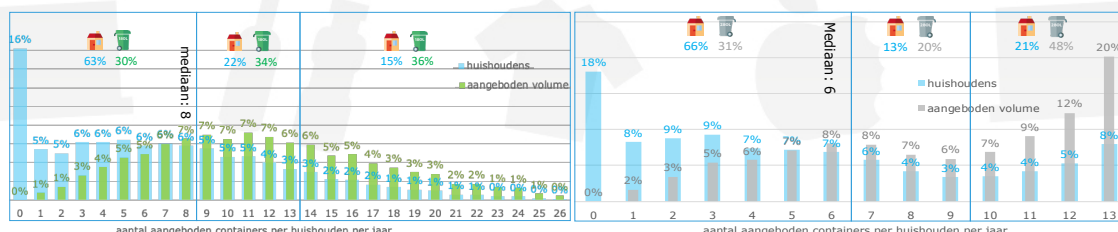
	GFT		(grof) restafval			
	25 liter	140 liter	40 liter	140 liter	milieustraat 60 liter zak	milieustraat per 1.000 liter
2013	€ 0,072	€ 0,036	€ 0,057	€ 0,036	€ 0,067	€ 0,008
2017	€ 0,019	€ 0,007	€ 0,111	€ 0,057	€ 0,067	€ 0,008
2018	€ 0,000	€ 0,000	€ 0,126	€ 0,065	€ 0,067	€ 0,008
2019	€ 0,000	€ 0,000	€ 0,126	€ 0,070	€ 0,067	€ 0,008
2020	€ 0,000	€ 0,000	€ 0,152	€ 0,083	€ 0,083	€ 0,022
2021	€ 0,080	€ 0,029	€ 0,163	€ 0,086	€ 0,083	€ 0,022
2022	€ 0,080	€ 0,029	€ 0,163	€ 0,086	€ 0,083	€ 0,022

Wat opvalt aan tabel 2 is dat alle bedragen per liter van elkaar afwijken. Het gebruik van een 140 liter GFT-bak is 64% goedkoper dan een GFT-emmer. Hetzelfde gaat op voor restafval (47%), waarbij het aanbieden van grof restafval op de milieustraat zelfs 74% goedkoper is dan de 140 liter REST-bak. De maatregel van maximaal 2 zakken per bezoek en een vergelijkbaar tarief ontmoedigt dit deels, maar het verschil in tarieven is opvallend groot.

Ook indien de tariefopbouw bestaat uit de kostencomponenten 'logistiek' en 'afzet' zullen er tariefverschillen zijn tussen alle inzamelmiddelen. Vanuit het gelijkheidsbeginsel is dit een aandachtspunt.

In de paragrafen 4.1 en 4.2 is duidelijk gemaakt dat door de huishoudens op zeer verschillende wijzen gebruik wordt gemaakt van de GFT-bak en REST-bak. Vooral de GFT-emmer en REST-emmer blijven in grote mate ongebruikt (73 om 50%). Dit hangt mogelijk samen met het tariefstelsel.

Het gevarieerde gebruik van de GFT- en REST-bak in combinatie met diftartarieven geeft een even grote variatie in door huishoudens gemaakte kosten. Voor het leesgemak zijn de twee figuren die dit verduidelijken hieronder nogmaals afgebeeld.

De grote variatie wordt verduidelijkt in tabel 4.

Tabel 3. Asten: voorbeeld kosten afvalstoffenheffing voor huishoudens in 2021.

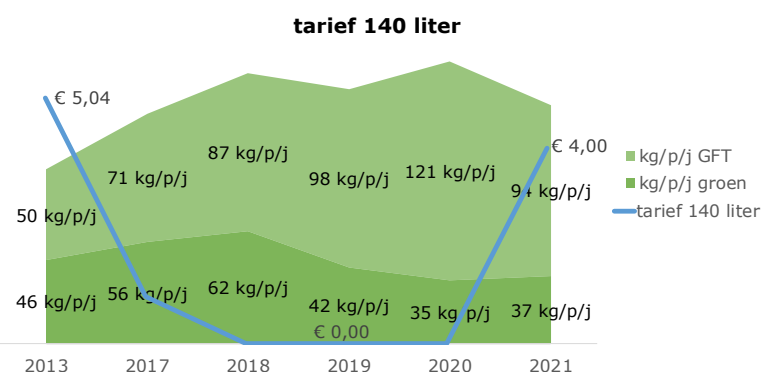
	GFT-bak	REST-bak	milieu- straat	vastrecht	kosten per huishouden
diftartarief	€ 4,00	€ 12,00	Divers	€ 88,20	
nulaanbieders	34%	21%	€ 10,42	1	€ 98,62
minimum	1	1	€ 10,42	1	€ 114,62
mediaan	8,0	6,0	€ 10,42	1	€ 202,62
gemiddeld	8,4	6,4	€ 10,42	1	€ 209,02
maximum	26	17	€ 10,42	1	€ 406,62

De bedragen in de kolommen 'milieustraat' en 'kosten per huishouden' zijn indicatief. Het kan goed zijn dat een nulaanbieder restafval naar de milieustraat heeft gebracht en derhalve hogere kosten voor de milieustraat heeft gemaakt. Of andersom dat een huishouden geen milieustraat heeft bezocht en alles in de REST-bak heeft aangeboden.

7.2 Diftar voor GFT

Gratis GFT is een bewezen maatregel in veel Nederlandse gemeenten voor betere bronscheiding. Dat beeld kan worden teruggezien in het effect daarvan in de jaren 2018-2020 in Asten. In gemeenten met consistent gratis diftar (zoals Gemert-Bakel) hebben weersinvloeden hooguit 5% fluctuaties veroorzaakt. De herinvoering van diftar voor GFT in Asten heeft geleid tot 22% minder GFT bij een vergelijkbare hoeveelheid groen dat werd gebracht naar de milieustraat. In het droge jaar 2018 nam het GFT bovendien toe. Zie figuur 20 voor het effect van wel/geen diftartarieven voor ingezameld GFT.

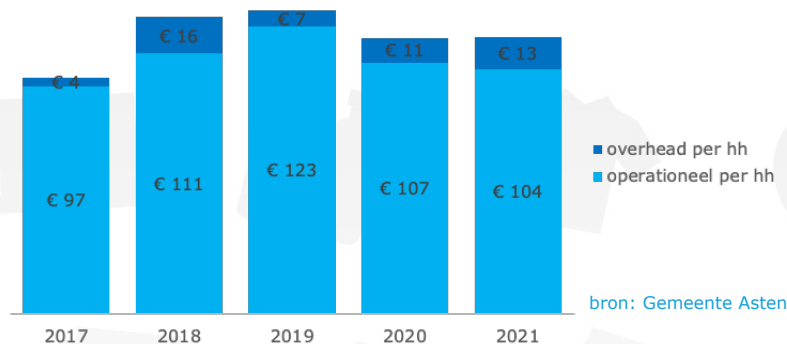
Figuur 20. Asten: effect van diftartarieven op ingezameld GFT in kg/p/j, 2013 en 2017-2021.

7.3 Totale kosten

De totale kosten per huishouden zijn omlaag gebracht in de afgelopen vijf jaar. In 2017 en 2018 is nog een reserve gebruikt voor het (kunstmatig) verlagen van de kosten. Sinds 2019 verbetert Asten de kostenbeheersing, zie figuur 21.

Figuur 21. Asten: totale kosten afvalbeheer 2017-2021.

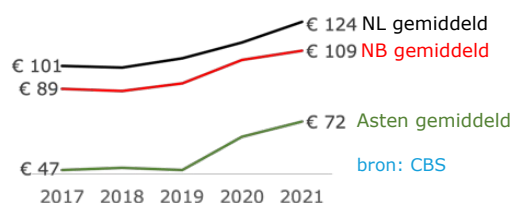
Door deze prestatie in Nederlands perspectief te plaatsen wordt duidelijk hoe efficiënt Asten haar afvalbeheer uitvoert. Asten behoort tot de goedkoopste gemeenten, zie figuur 22.

Figuur 22. Asten: afvalstoffenheffing per inwoner in Nederlands perspectief, 2021.

Asten volgt daarbij de trend in gemeentelijke afvalstoffenheffingen, zie figuur 23. De opwaartse Nederlandse trend sinds 2019 is ontstaan door een combinatie van sterk gestegen logistieke kosten en verhoging van de afvalstoffenbelasting op restafval.

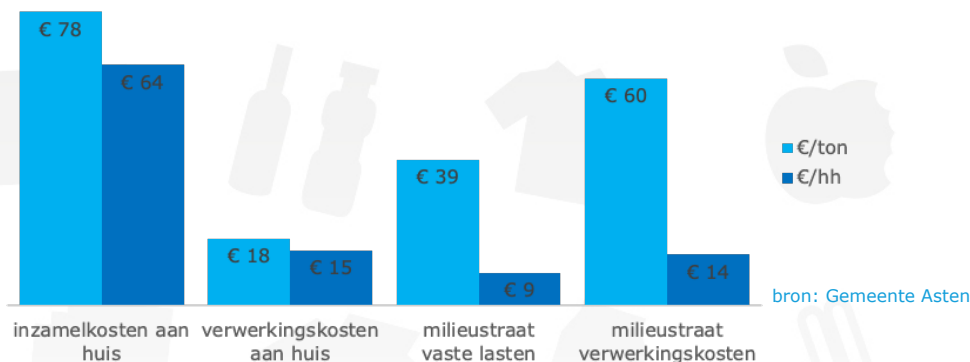
Figuur 23. Asten: trend afvalstoffenheffing in Euro per inwoner, 2017-2021.

7.4 Kosten naar grondstofsoort en activiteit

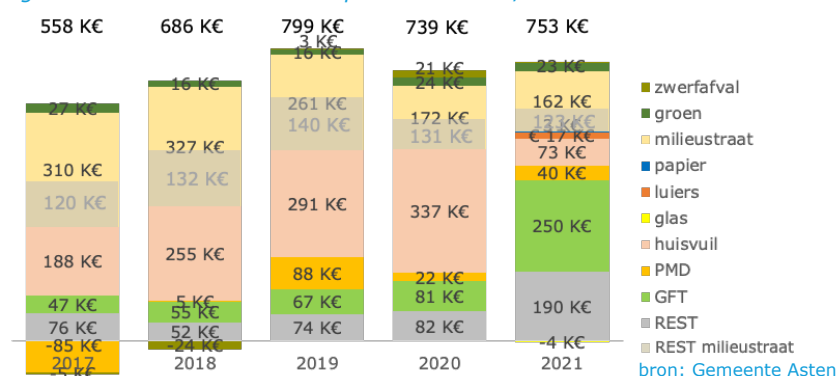
De grootste kostenpost is de logistiek. Deze is verdeeld in de inzameling aan huis en de (vaste lasten van de) milieustraat. Aan de afzetkant (verwerking) is een dalende trend ingezet door een verminderde hoeveelheid restafval. Omgerekend per huishouden bedragen deze kosten totaal € 92 per huishouden in 2021, zie figuur 24.

Figuur 24. Asten: kosten naar hoofdactiviteit, 2021.

Sinds 2021 zijn de kosten per grondstofstroom beter geadministreerd. Dit maakt een betere kostenuitsplitsing naar grondstofsoort mogelijk. In de jaren 2017-2020 is de kostenpost 'huisvuil' zeer dominant. Deze kostenpost bevat alle kosten voor meerdere grondstofstromen én de logistiek van GFT en restafval aan huis. De milieustraat vormt nog een verzamelpost die de moeite waard is voor een verdere uitsplitsing. Dat is in figuur 25 gedaan voor de verwerkingskosten van (grof) restafval (vb 2017: milieustraat kost 310 K€, waarvan 120 K€ grof restafval). Met deze nuancering naar (grof) restafval kan worden verduidelijkt dat nog altijd circa 42% van alle operationele kosten wordt gevormd door het (grof) restafval, terwijl dit 18% van al het gewicht vormt.

Figuur 25. Asten: totale kosten per afvalstroom/activiteit in 2021.

Samenvattend kan worden gesteld dat:

- Het tariefstelsel heeft een onbalans; het is het gunstigst om restafval naar de milieustraat te brengen en GFT aan te bieden in een 140 liter-bak. Vanuit het gelijkheidsbeginsel is dit een aandachtspunt.
- De mediaan (middelpunt) van de daadwerkelijk betaalde afvalstoffenheffing was € 192,20 per huishouden in 2021. Gemiddeld (alle kosten gedeeld door alle huishoudens) was dit € 198,60 per huishouden.
- De herinvoering van diftar voor GFT heeft geleid tot minder in gezamenl GFT.
- De totale kosten per huishouden zijn omlaag gebracht in de afgelopen vijf jaar.
- Asten behoort tot de Nederlandse top 15 van gemeenten met de laagste kosten.
- De logistieke kosten vormen met afstand de grootste kostenpost, totaal € 92 per huishouden in 2021.
- Op stroomniveau veroorzaakt het restafval nog 42% van alle kosten, terwijl dit 18% van het totale gewicht vormt.

